

بررسی و مقایسه ارقام ایرانی و خارجی زیتون و مطالعه سازگاری آنها در شرایط منطقه سرپل ذهاب

ابوالحسن حاجی امیری، عیسی ارجی و هوشمند صفری
اعضای هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی کرمانشاه

چکیده

این پژوهش به منظور بررسی سازگاری ۱۵ رقم از ارقام تجارتهای داخلی و خارجی زیتون در محل ایستگاه تحقیقات زیتون دالاهو در سال ۱۳۸۶ در قالب طرح بلوکهای کامل تصادفی در سه تکرار به اجرا درآمد. تاریخ گلدهی ارقام از دهه اول فرودین تا نیمه دوم اردیبهشت ماه ادامه داشت. نتایج آزمایش نشان داد که رقم سویلانا با ۶/۱۸ کیلو گرم میوه در درخت در بین پانزده رقم دارای بیشترین عملکرد و روغنی رودبار با ۱/۰۴ کیلو گرم کمترین عملکرد را نشان داد. بیشترین وزن میوه و گوشت مربوط به رقم کنسروالیا بترتیب با ۴/۱۲ و ۳/۱۹ گرم و ارقام کرونائیکی با ۰/۸ و ۰/۳۵ و والانولیا با ۰/۷۶ و ۰/۴۵ گرم بترتیب کمترین وزن و گوشت میوه را داشتند. رقم کرونائیکی با ۴۸/۳۵ درصد بیشترین درصد ماده خشک میوه را دارا بوده و رقم کنسروالیا با ۳۲/۲۸ درصد کمترین درصد ماده خشک میوه را داشت. همچنین رقم کرونائیکی با ۹/۹۷ درصد بیشترین درصد روغن در ماده تر میوه و رقم والانولیا با ۵/۱۸ درصد کمترین درصد روغن در ماده تر میوه را داشت.

مقدمه

افزایش جمعیت و لزوم تامین غذا و وابستگی روغن خوراکی به خارج از کشور روند توسعه کشت زیتون در ایران را باعث گردیده است. با توجه به تفاوتهای موجود در خواص ارثی و نیازهای محیطی که در ارقام زیتون وجود دارد؛ بررسی های فنولوژیک جهت تعیین سازگاری و منطقه ای کردن ارقام تجارتهای از مسائل مهم طرح توسعه کشت زیتون می باشد طبق آمارنامه وزارت جهاد کشاورزی بیش از ۹۰ هزار هکتار از اراضی کشور زیر کشت زیتون می باشد که از این مقدار ۳۸۰۰ هکتار آن غالباً از ارقام زرد، روغنی و ماری در استان کرمانشاه کشت شده است (ارجی، ۱۳۸۶). طرح حاضر بمنظور مشخص نمودن ارقام مناسب منطقه سرپل ذهاب در استان کرمانشاه از سال ۱۳۸۶ به اجرا درآمده است.

مواد و روش ها

مواد گیاهی این تحقیق ۱۱ رقم از ارقام تجارتهای خارجی زیتون است. که در سال ۱۳۸۱ با فاصله ۶×۸ در ایستگاه تحقیقات زیتون دالاهو در قالب طرح بلوکهای کامل تصادفی در سه تکرار غرس شده اند. ارقام مورد مطالعه کاوی، دان، کالامون، سیپرس، کرافولیا، حامد، کایلتیه، گروسان، دوفلینیا، فرانگیوتو و جلت بوده است. در سال ۱۳۸۶ صفات مختلف میوه ارقام از قبیل درصد تشکیل میوه، وزن گوشت و میوه، درصد ماده خشک میوه، درصد روغن و زمان رسیدن میوه مورد بررسی قرار گرفت اندازه گیری روغن با روش سوکسله دستی انجام گردید. صفات زایشی میوه ها با استفاده از دیسکریتور (IOOC) زیتون مورد اندازه گیری قرار گرفتند. داده ها با استفاده از نرم افزار (MSTATC) مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند.

نتایج و بحث

درصد تشکیل میوه: براساس جدول تجزیه واریانس تشکیل شده بین تیمارها در سطح ۱ درصد تفاوت معنی دار وجود دارد. در مقایسه میانگین ها به روش دانکن پنج سطح مختلف تشخیص داده شد. رقم کرافولیا با ۶ درصد تشکیل میوه بیشترین و رقم کالامون با ۰/۲۵ درصد کمترین درصد تشکیل میوه را داشت.

وزن میوه و گوشت: براساس جدول تجزیه واریانس تشکیل شده بین تیمارها در سطح ۱ درصد تفاوت معنی دار وجود دارد. در مقایسه میانگین ها به روش دانکن بترتیب پنج و هفت سطح مختلف تشخیص داده شد. رقم جلت بترتیب با ۴/۹۳ و ۳/۱۶ گرم بیشترین وزن و گوشت میوه را دارا بوده و رقم کرافولیا بترتیب با ۰/۷۷ و ۰/۵ گرم کمترین وزن و گوشت میوه را داشت.

درصد ماده خشک: براساس جدول تجزیه واریانس تشکیل شده بین تیمارها در سطح ۱ درصد تفاوت معنی دار وجود دارد. در مقایسه میانگین ها به روش دانکن هفت سطح مختلف تشخیص داده شد. رقم کایلتیه با ۳۸/۶۲ درصد ماده خشک میوه را دارا بوده و رقم کالامون با ۲۴/۶۸ درصد ماده خشک کمترین درصد ماده خشک میوه را داشت.

درصد روغن: براساس جدول تجزیه واریانس تشکیل شده بین تیمارها در سطح ۱ درصد تفاوت معنی دار وجود دارد. در مقایسه میانگین ها به روش دانکن پنج سطح مختلف تشخیص داده شد. رقم سیپرس و کایلتیه بترتیب با ۹/۰۳ و ۸/۹۵ درصد بیشترین درصد روغن در ماده تر میوه و رقم کالامون با ۴/۳ درصد کمترین درصد روغن در ماده تر میوه را داشت.

جدول شماره ۱- نتایج تجزیه واریانس صفات زایشی در ارقام زیتون خارجی در ایستگاه تحقیقات زیتون دالاهو ۱۳۸۶

S.O.V. منابع تغییرات	D.F. درجه آزادی	Fruit Weight (gr) وزن میوه	Fruit Set (%) درصد تشکیل میوه	Pulp Weight (gr) وزن گوشت	Dry matter (%) ماده خشک	Oil percent (%) درصد روغن
REPLICATION تکرار	۲	۰/۰۰۸ns	۰/۴۹۶ ns	ns ۰/۰۱۷	۶/۳۸ ns	۱/۰۰۴ ns
TREATMENT تیمار	۱۰	۳/۶۱**	۰/۹۱۵**	۲/۰۱**	۷۷/۸۲ **	۷/۳۳*
ERROR اشتباه	۲۰	۰/۰۴	۰/۲۷۹	۰/۰۲۸	۱۱/۷۳	۲/۲۳
C.V.(%) ضریب تغییرات		۸/۹	۳۶/۳۸	۹۵۴۵/۷	۱۱/۳۱	۲۲/۳۲

** اختلاف معنی دار در سطح ۱ درصد

* اختلاف معنی دار در سطح ۵ درصد

ns اختلاف معنی دار مشاهده نشد

منابع

- ۱- حاجی امیری، ابوالحسن. ۱۳۸۷. بررسی و مقایسه ارقام زیتون و مطالعه سازگاری آنها در شرایط منطقه سرپل ذهاب. گزارش پژوهشی سالیانه. ناشر موسسه تحقیقات اصلاح و تهیه نهال و بذر. ۸۳ صفحه

جدول شماره ۲- مقایسه میانگین صفات زایشی در ارقام خارجی در سال ۱۳۸۶

Number شماره	cultivar ارقام	Fruit Weight ^c (gr) وزن میوه	Fruit Set (%) درصد تشکیل میوه	Pulp Weight (gr) وزن گوشت	Dry matter (%) ماده خشک	Oil percent (%) درصد روغن
۱	دان	۲/۳۶c	۱ bcd	۱/۷ d	۲۷/۰۱de	۷/۷۷ ab
۲	جلت	۴/۹۳a	۱/۲۵ bcd	۳/۱۶ a	۲۸/۷ de	۵/۸۵ bc
۳	فرانگیونتو	۱/۷۲ d	۱/۷۵ bcd	۱/۰۴ e	۳۰/۷ cde	۵/۳۲ bc
۴	حامد	۲/۷۵ b	۲/۵ bcd	۲/۰۲c	۲۶/۵ de	۶/۹۶abc
۵	گروسان	۲/۹۲ b	۲ bcd	۲/۴ b	۲۵/۷de	۶/۶۷ abc
۶	سیپرس	۱/۴۳ d	۱/۲۵ bcd	۰/۹۸e	۳۶/۲ abc	۹/۰۳ a
۷	کرافولیا	۰/۷۷e	۶ a	۰/۵f	۳۱/۹bcd	۵/۶۹ bc
۸	کالامون	۲/۱۸c	۰/۲۵ d	۱/۸۳ cd	۲۴/۶ e	۴/۳۴ c
۹	کایلتیه	۱/۵۸ d	۳ abc	۰/۹۴ e	۳۸/۶ a	۸/۹۵ a
۱۰	کاوی	۳/۰۵ b	۰/۵ cd	۲/۶۵ b	۳۷/۳ ab	۷/۸۳ ab
۱۱	دوفلینیا	۲/۱۵c	۲/۲۵ bcd	۱/۵۹ d	۲۵/۶de	۵/۱۹ bc
۴	حامد	۲/۷۵ b	۲/۵ bcd	۲/۰۲c	۲۶/۵ de	۶/۹۶abc
۵	گروسان	۲/۹۲ b	۲ bcd	۲/۴ b	۲۵/۷de	۶/۶۷ abc
۶	سیپرس	۱/۴۳ d	۱/۲۵ bcd	۰/۹۸e	۳۶/۲ abc	۹/۰۳ a
۷	کرافولیا	۰/۷۷e	۶ a	۰/۵f	۳۱/۹bcd	۵/۶۹ bc
۸	کالامون	۲/۱۸c	۰/۲۵ d	۱/۸۳ cd	۲۴/۶ e	۴/۳۴ c
۹	کایلتیه	۱/۵۸ d	۳ abc	۰/۹۴ e	۳۸/۶ a	۸/۹۵ a
۱۰	کاوی	۳/۰۵ b	۰/۵ cd	۲/۶۵ b	۳۷/۳ ab	۷/۸۳ ab
۱۱	دوفلینیا	۲/۱۵c	۲/۲۵ bcd	۱/۵۹ d	۲۵/۶de	۵/۱۹ bc